

Вікторія Павлюк

*Уманський державний
педагогічний університет
імені Павла Тичини
(м. Умань, Україна)*

СИСТЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ КАНАДИ В КОНТЕКСТІ ПОРІВНЯЛЬНОГО ДОСВІДУ АНАЛІЗУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАРУБІЖНИХ СИСТЕМ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Система педагогічної системи Канади розвивалась у безпосередній близькості від США на колишніх (колоніальних) територіях Франції та Великобританії, тому її багаторівнева педагогічна освіта теж несе на собі відбиток освітніх систем цих країн.

Для повнішого розкриття сутності педагогічної системи Канади необхідно звернутися до виявлення її спільних та відмінних рис, а також переваги у порівнянні з іншими країнами.

Зокрема, в системі вищої педагогічної освіти США існує три академічних ступеня: бакалавр педагогіки (перший професійний ступінь), магістр педагогіки (другий професійний ступінь), доктор філософії (доктор педагогіки). Перший ступінь присвоюється після 4-х років навчання на факультеті гуманітарних або природничих наук) з одночасною або наступною річною спеціалізацією на педагогічному факультеті (департаменті); другий ступінь – після двох років спеціалізованого практичного навчання; третій ступінь – магістрам після трьох років додаткового навчання, впродовж яких здійснюється дослідження та готується докторська дисертація [3].

Такий шлях оволодіння вчительською професією в деяких штатах США є обов'язковим на рівні законодавства, і отримати початкову ліцензію на викладання в школі неможливо, якщо майбутній учитель не оволодіє

магістерською програмою. Такі програми розраховані на один рік навчання з повним робочим днем або на два роки з неповним робочим днем.

Водночас зауважимо, що в більшості штатів бакалаврат і магістратура часто є розірваними в часі: спочатку майбутній фахівець отримує ступінь бакалавра у предметній сфері (content area), базову ліцензію і певний час працює за фахом поза школою (як математик, біолог тощо). При бажанні стати вчителем він може поступити на магістерську програму для того, щоб домогтися сертифіката в своїй предметній сфері і одночасно отримати ступінь магістра. За таких обставин магістерська програма триває два роки з повним робочим днем.

У системі вищої педагогічної освіти Великобританії існують такі академічні ступені: бакалавр педагогіки (бакалавр мистецтв у галузі педагогіки), магістр педагогіки, доктор філософії (за спеціальністю “педагогіка”). Причому перший ступінь присвоюється після трьохрічного навчання з 1-2 предметів обраної спеціальності (один рік навчання на педагогічному відділенні або педагогічному інституті чи університеті та два послідовних роки – професійне навчання); другий ступінь – бакалаврам після завершення навчання в магістратурі (від 2 до 4 років), де вивчаються предмети спеціалізації; третій ступінь – магістрам після докторантури (від 1 до 6 років: проведення дослідження та захисту дисертації) [1].

У Франції до 2002 р. функціонувала чотирирівнева система педагогічної освіти, що включає такі ступені: магістр, викладач, викладач вищої кваліфікації, доктор третього циклу. Як зазначалось нами вище, сьогодні у Франції ступінь бакалавра свідчить про завершення середньої освіти і дає право вступу до університету.

Перший ступінь (магістр) присвоюється після трьох років навчання (1-річна підготовка до роботи в молодших класах ліцею і неповних середніх шкіл (ліценціат) плюс 2-річна підготовка до викладання в старших класах ліцею (метриз); другий ступінь (викладач) – після ліценціату плюс річне стажування зі здачею державного екзамену; третій ступінь (викладач вищої кваліфікації)

після повного курсу 6-річного навчання в університеті або після 1-річної підготовки вчителів, які мають диплом дворічного університетського циклу (ліценс, метриз); четвертий ступінь (доктор) першого і другого університетського циклу (ліценс, метриз) плюс 1-річна підготовка і отримання диплома підвищення знань (DEA) плюс 2-3 річна докторантура з підготовкою і захистом дисертації [2]. Причому, докторантура потребувала в середньому 8 років навчання після бакалаврату.

Загалом, у вищій університетській освіті Франції до 2002 року чітко виділялись освітні рівні 2/1/1+4 (докторантура).

Освітньо-кваліфікаційний рівень “майстер” (що відповідає європейському та українському рівню “магістр”) у Франції має сьогодні два напрями: 1) майстер з дослідження (master recherche); 2) професійний майстер (master professionnel).

Варто зазначити, що педагогічна професіоналізація у Франції починається в ліцєях, продовжується в інститутах чи в університетах і завершується врученням професійних ліцензій чи дипломів майстра – практика. Причому колишні французькі дипломи ДВСО (диплом спеціалізованої вищої освіти) і ДПО (диплом поглибленої вищої освіти) не скасовується.

З 2004 р. всі університети у Франції перейшли на цю систему організації педагогічної освіти.

Отже, характерними рисами розвитку і становлення багаторівневої системи педагогічної освіти Канади у порівнянні з такими системами у США, Франції та Великобританії, є: 1) висока демократичність доступу до оволодіння вищою педагогічною освітою через різні механізми, в тому числі і завдяки фінансовій підтримці як з боку держави, так і з боку конкретного навчального закладу; 2) багатокультурність контингенту студентів; 3) варіативність навчальних програм; 4) цілеспрямована підготовка майбутніх учителів до вирішення динамічних ситуацій педагогічної практики; 5) зростаюча мобільність студентів; 6) надання рівного доступу до навчання (як для канадських, так і для іноземних студентів) на різних освітньо-кваліфікаційних

рівнях; 7) розмаїття та надання студентам свободи вибору траєкторій навчання, можливості одночасного навчання за кількома спеціальностями та часу для їх опанування; 8) забезпечення високого рівня якості освіти та креативного підходу до навчального процесу; 9) гармонійне поєднання теорії та практики при здобутті вищої освіти; 10) заохочення студентів до науково-дослідницької роботи під час навчання у ВНЗ.

У спектрі світового освітнього простору канадська багаторівнева система вищої педагогічної освіти сформувалася гнучкою та ефективною в економічному та педагогічному аспектах. Вона дозволяє оперативно регулювати підготовку фахівців. Студенти самі відповідно до своїх цілей визначають темп, характер, рівень навчання.

Характеристичною рисою багаторівневої канадської системи підготовки педагогічних кадрів є те, що вона не веде до одностороннього теоретичного та практичного навчання, а спрямована на оперативне задоволення освітніх потреб та особистісної спрямованості студентів.

Загалом, прогресивний досвід організації канадської багаторівневої системи педагогічної освіти, що базується на принципах: демократизму, полікультурності, доступності, портативності, відповідності, науковості, відповідальності, мобільності та професіоналізму може стати прикладом для педагогічної системи України.

Література:

1. Андреева Г. А. Инновационные процессы в содержании педагогического образования в Англии / Г. А. Андреева // Педагогіка. – 2003. – № 6. – С. 97-102.

2. Максименко А. П. Система освіти Франції. Реформування у другій половині ХХ століття / А. П. Максименко // Гуманізація навчально-виховного процесу. = Слов'янськ, 1998. = Вип. 3. – С.139–143.

3. Мукан Н. В. Система професійної підготовки майбутнього вчителя загальноосвітньої школи в університетах Канади : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Наталія Василівна Мукан. – К., 2005. – 297 с.